

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 229 (3391) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

ERŐS NÉMET ELLENTÁMADÁSOK

A keleti hadszíntér valamennyi fontos szakaszán megállították a szovjet előnyomulást

Több helyen jelentősen visszanyomták a szovjet vonalat
Angol csapatokat tettek partra az Azori szigeteken

Stockholm. (Bud. Tud.) Wilson tábornok főhadiszállásáról jelentik, hogy a dodekanezoszi Kos szigeten lévő brit csapatoktól ez az utolsó rádióüzenet érkezett: „Ne várjátok, hogy rólunk többet halljatok. Erünk végéhez ért.” Ezek után nyilvánvaló, hogy a szigeten befejeződött a harc.

Lisszabon. (MTI.): A kairói rádió szerint Caputól északkeletre nagy csata folyik. A voltornói szakaszon a szövetségesek mély iszaphán és vízben gázolnak. A németek erősítéseket kaptak és úgy látszik, hogy Kesselring tartja a voltornói vonalat.

Zürichbe jelentés érkezett, hogy a keleti hadszíntér valamennyi fontos szakaszán hétfőn reggel óta erős német ellentámadások megállították a szovjet előnyomulását. Több helyen, különösen Kievtől északra jelentősen visszanyomták a szovjet vonalat. Nem jutottak előbbre a szovjet támadásai Gomelnél sem. Német ellentámadások folynak a Vitebszk és Nyevelj közötti részen is.

Hitler vezéri főhadiszállásáról jelentik: Graziani tábornok, olasz hadügyminiszter megbeszélés céljából Hitler vezér és kancellár főhadiszállásán tartózkodik.

A tengellyel hadban álló valamennyi állam felhasználhatja az átengedett támaszpontokat

Lisszabonból jelentik: (MTI) Angol hadihajók az Azori szigeteken angol csapatokat tettek partra.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Salazar az Azori szigetekről történt döntést bejelentve hangoztatta, hogy Portugália el van szánva, hogy megőrizze semlegességét a szárazföldön.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Roosevelt kedden este kijelentette, hogy az Egyesült Államok Nagybritanniával együtt résztvesznek a szigeteken lévő támaszpontok felhasználásában, mivel az Egyesült Államok Nagybritanniával összefüggő hadműveletet folytatna k. Kivételes körülmények között esetleg más olyan államok is felhasználhatják a kikötőket és repülőtereket, melyek hadbanállanak a tengellyel. Churchill még a május 1-én érkezett hadiüzenetben el is mondta, hogy igyekezni fognak a szigeteket támaszpontul felhasználni.

Madridból jelentik: (MTI) Franco államfő kijelentette, hogy Spanyolország tovább folytatja az éber semlegesség politikáját.

Hónapok óta tartó brit nyomásnak engedett Salazar

Lisszabonból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Itteni politikai körökben hangsúlyozzák, hogy a brit nagykövet, valamint több más alkalmilag Lisszabonban tartózkodó angol személyiség, elsősorban Hoare, már hónapok óta rendszeresen és nyomatékosan arra kérték Salazar miniszterelnököt, hogy teljesítse azokat a brit kívánásokat, amelyek az Azori szigeteken lévő támaszpontok nyújtására irányultak. Az utóbbi időben brit részről egyre több célzást tettek arra, hogy Churchill el var. szánva törekvéseit minden körülmények között valóra váltani és a cél elérése érdekében nem riad vissza a portugáliai rendszerbuktatás eszközétől sem. Salazar végül is a bontakozó helpolitikai viharfelhők nyomására engedett a brit követeléseknek.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Roose-

velt a felsőház zárt ülésén elhangzott nyilatkozatra válaszolva, kedden kijelentette: Nem az az érzése, hogy az Egyesült Államok kérhetnének Oroszországtól azt, hogy üzenjen hadat Japánnak. Nyilatkozata elsősorban Ledger felsőházi tagnak arra a kijelentésére volt válasz, hogy egymillió amerikai életét menthetné meg a szibériai kikötők és repülőterek felhasználásával.

— Ha Oroszország megengedné a szövetségeseknek — mondotta Roosevelt — hogy felhasználják Szibériát, a japánok ellen, akkor Japán éppen abban a pillanatban támadná meg Oroszországot, amikor a szövetségesek döntő csapást akarnak mérni Németországra.

Lisszabonból jelentik: (MTI) Az angol hírodia jelenti, hogy az angol-portugál egyezmény, amely ideiglenes

könnyítéseket biztosít Nagybritanniának, ma életbelép. Az egyezmény tárgyalásai Lisszabonban folytak. Az Egyesült Államok kormányát állandóan tájékoztatták a tárgyalásokról. Az

„Spanyolország külpolitikája ma is ragaszkodik a nemes hagyományokhoz”

Madridból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Jordana tábornok külügyminiszter átnyújtotta Portugália és a spanyol-amerikai államok diplomáciai képviselőinek az úgynevezett indiai törvények gyűjteményének diszkvázióját. Arra kérte a diplomáciai képviselőket, hogy juttassák el az ajándékot államfőjükhez. Ebből az alkalomból hangsúlyozta, hogy ezek a törvények híven tükrözik vissza a spanyol gondolkozásmódot. Spanyolország külpolitikája a mai súlyos időkben is ragaszkodik a nemes hagyományokhoz. Meggyőződése, hogy tartós világrendezés csak az olyan testvéri szellem biztosíthat, amely a civilizáció alapeitén

egyesült nemzetek más kormányai is tudtak a tárgyalások lényegéről. A Nagybritanniának nyújtott ideiglenes kedvezmény igénybevétele nem érinti Portugália jogait és semlegességét, nem érinti a portugál-spanyol, sem pedig a brit-spanyol viszonylatot sem. Ugy vélik, hogy a portugál kormány tájékoztatta a spanyol kormányt az egyezményről. A spanyol-portugál egyezmény feltételeinek megfelelően. Bár nem hozták nyilvánosságra a brit erőknek az Azori szigeteken nyújtott könnyítések részleteit, mégis úgy tudják, hogy a légi és tengeri kikötők használatára vonatkoznak. A kikötőkre vonatkozó könnyítések az Egyesült Államok hajókaravánjainak is rendelkezésre állanak.

nyugszik és a barátot éppen úgy tiszteli, mint az ellentétet. Ha majd a fegyverek elnémulnak és elkövetkezik a béketárgyalás órája, Spanyolország reméli, hogy azoknál az országoknál, amelyek az értekezlettől távolmaradnak, elsősorban Portugáliánál, de a hadviselőknél is megtalálja a szükséges támogatást ezekben az eszményekben diadalra juttatásához.

Jordana külügyminiszter nyilatkozatának befejezéséül még ezeket mondotta:

— Az indiai törvények bizonyosságot tesznek a spanyol szellemről és arról a nagy kulturmunkáról, amelyet a spanyolok végeztek Amerikában.

Új légierő szervezésére adott megbízást a Duce

Róma. (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Botto légügyi államtitkár, repülőalezredes a római rádió útján felhívást intézett a volt olasz légierők tisztjeihez és katonáihoz. Kijelentette, hogy megbízást kapott a Ducétól, hogy új légierőt szervezzen meg, amely a régi hagyományokat tovább ápolva, hűségese társként fog harcolni a német szövetségesek oldalán.

Zágráb. (MTI): Athéni jelentések szerint a görögországi SS hatóságok elrendelték a görögországi zsidó lakosság összeírását. A Görögországban élő zsidóknak e célból jelentkezniük kell. Ezt az intézkedést az tettes szükségessé, hogy a korábban Olaszország által megszállott görög területen a zsidóságot még nem írják össze.

Zágráb. (MTI): Hivatalosan jelentik, hogy kedden délután az új horvát kormány tagjai a poglavnik kezébe letették az esküt. Az eskü után megtartották az első minisztertanácsot, amelyen Pavletić államfő elnököt. Délután a minisztertanácsot Mandić miniszterelnök felkérésével folytatták.

Az új kormány legidősebb tagja Mau-

dies miniszterelnök, aki 74 éves, legfiatalabb Lorkovics belügyminiszter, aki 34 éves. A lapok hangoztatják, hogy Horvátország külpolitikája, melynek jellegét maga az államvezető adja meghatározott és hajthatatlan marad az eddigi irányvonal mellett és a német birodalom oldalán folytatja a harcot. A rendelkezésre álló erők mozgósításával a leghatározottabb ütemben folytatják a harcot a nagyszerb partizánok és esetleg a özezeselvényesek letörésére.

Zágrábról jelentik: (MTI) Belgrádból jelentés szerint a közmunkákat a nagy munkáshiány miatt eddig a közéleti viselők látták el teljes mértékben. Mivel ez túlságos megterhelést jelentett számukra, most olyan intézkedést hoztak, hogy a közmunkákat ezután kétharmadrészen végzik a tisztviselők, egyharmadrészen a szabadpályákon levők, orvosok, ügyvedek stb. látják el. A közmunkakötelezettség minden személy számára évi két nap és aki nem végzi személyesen, annak kötelessége a maga költségén helyettesítést állítani.

Enyhülés tapasztalható a vármegyei zsirellátás terén, nehézségek a faellátásban

Ülést tartott a vármegyei Közigazgatási Bizottság

Nagyvárad, okt. 12. A vármegyei törvényhatóság ma délelőtt 10 órai kezdettel közigazgatási bizottsági ülést tartott, amelyen dr. Cziffra Kálmán főispán elnökölt.

Napirend előtt a főispán kegyeleti szavakkal emlékezett meg dr. Nemlaha György vármegyei tb. alügyésztől, aki szeptember 24-én az orosz hadművelési területen hősi halált halt.

Ezután dr. Osvald János főjegyző felolvasta az alispáni jelentést.

Az állami támogatással épülő úgynevezett árvizes házak felépítéséhez szükséges építkezési anyagokat minden községbe leszállították s így remélhető, hogy a folyó évben minden árvizes ház lető alá kerül. Az újban épülő Oncsa-házakhoz szükséges építkezési anyagok Bagamérban, Pocsajon, Margittán és Sóllyomkőváron megvannak, úgyhogy ezeken a helyeken az építkezési anyagok nehéz beérzése ellenére is megindultak az építkezések és 37 ház a folyó évben tő alá is kerül.

Házassági kölesönt 65 új házsnak adtak ki.

A Közlölet Szövetkezet a folyó évi költségvetésben a különböző kölesöntjuttatások előirányzott összegeit, úgy az állat- mint a kisereskedői kölesöntök, csaknem mind kioldotta már az azokat igénylő és arra érdemes sokgyermekes családok között. Eddig 38 család részesült től, 12 család bivaly, 11 család sertésjuttatásban, 39 család kisereskedői kölesöntökben, míg 24 családnak juttattak felszerelési kölesöntök.

A Közlölet Szövetkezet traktorai az igénylés sorrendjében megkezdtek az őszi szántást.

Enyhülés tapasztalható a zsirellátás terén

A vármegye közellátása az elmúlt hónapban is a követelményeknek megfelelően folyt. A zsirellátás terén a nehézségek nem szüntek meg, bár bizonyos enyhülés tapasztalható a napraforgó termékkel kapcsolatban. Sajnos ez nem sikerült olyan jól, mint az elmúlt szeptemberben, úgyhogy a sertéselhízást fokozni kell. Burgonyaellátás terén nehézségekre nem kell számítani. A szállítások megkezdődtek és remélhetőleg mindenüvé kellő mennyiségű burgonya jut.

A tüzfűtélés elé leküzdhetetlen akadályok tornyosulnak. A rendelkezésre álló készlet nem elegendő s a kitermelt készlet leszállításához nincs munkaerő. A szállítás szorgalmazásának sikerült ráfervas-kiutalást kioszközölni, sőt a fuvarező jószágoknak zabot is biztosítottak. Hatósági intézkedés is történt a fuvarosok kirendelése iránt, aminek következtében némi javulás állott be.

Az alispáni jelentés felolvasása után az egyes ügyosztályok jelentései következtek.

Ügyosztályok jelentései

A tiszti főorvos jelentése szerint a vármegye területén javultak az egészségügyi állapotok a múlt hónaphoz képest. Az elvezületések száma 713,

a haláleseteké 454 volt. A járványos megbetegedések közül a vérhas még mindig elég gyakori, 48 esettel.

A pénzügyigazgató jelentése szerint a befizetett adók összege az előirányzatnak 67 százalékát teszi ki. Az esedékes adóösszeg 5.637.778 pengő.

A főügyész jelentette, hogy az ügyészségi fogházban szeptember hónap végén 229 férfi és 39 nő volt.

Az államéptézési hivatal jelentése szerint az utépítések gyors ütemben folytak az elmúlt hónapban, bár az anyagszállítás a fuvaroshiány miatt nehézségekbe ütközött. A 4-es számú út körösmenti szakaszán 140 méter hosszúságban elkészült a Körös partfala.

Az erdőfelügyelőség közli jelentésében, hogy a fafuvarezés még mindig nagy nehézségekkel küzd. Biharvármegye számára szeptember hónapra 241 vagon fát utaltak ki s ebből csak 48 és fél vagon fa került leszállításra.

A mezőgazdasági felügyelőség jelentést tett a terméseredményekről. Különösen kiemelte, hogy a kukorica termés a szárazság következtében gyenge volt. Az őszi vetések szeptember hónapban ugyancsak a szárazság miatt kevés helyen kezdődtek meg.

Nyolc gázkamra működik a megyében

A tanfelügyelő közölte, hogy a tanterületi főigazgatóság kivételesen megengedte, hogy a margittai iskolákban a tanítás megkezdődjék.

Az állatorvosi jelentés szerint az állategészségügy állapota a múlt hónap állapotához viszonyítva a lép-fene és a sertéspestis betegség terjedésével kedvezőtlenebbé vált. A ruhós lovak kezelésére szolgáló gázkamrákat Berettyóújfalun, Cséffán, Derecskére és Margittán közösekben felépítették. Az építés költségei 10.436 pengőbe kerültek. A földművelésügyi miniszter újabb 9000 pengő segélyvel Biharvármegye számára, Szalárdon és Székelyhidon épül gázkamra. Ezzel a megye területén 8 gázkamra lesz, amely a szükségletnek megfelel.

Ocszagashivii csalát és sikkasztát keres a rendőrség

Nagyvárad, okt. 13. Nagytitűl szőlőhalmot köröz a nagyvárad rendőrség, aki ellen a budapesti főkapitányság rádió útján is letartóztatási parancsot adott ki. A szőlőhalmos legutóbb Kócsányi Zoltán és társai kárára 80.000 pengős csalást és sikkasztást követett el, majd megszökött. Csalásait jelenleg a vidéken folytatja. Neve dr. Balnár Endre, 47 éves, 180 cm. magas, köpcös, barna szemű, kopaszodó, borotvált arcú, dús angol bajuszt viselő és jól öltözött egyén. Hamis okmányokkal rendelke-

zik, magát Horváth Sándor, vagy Nagy Jánosnak nevezi, csalásait pedig rendszerint úgy követi el, hogy gyümölcsöt és bort ajánl szállításra olcsó áron, erre előleget vesz fel, aztán megszökök.

Ellene tömeges feljelentések érkeznek az ország minden részéből s a károsultak száma egyre nő. A rendőrség a sajtó útján figyelmezteti a közönséget, hogy ne üljön fel a szőlőhalmos trükkjeinek és lehetőleg juttassa rendőrkézre.

Kik kapnak fát október 15-én és 16-án?

Ertesítem a város közönségét, hogy a fehérszínű tüzfűtélésű lapokra a kereskedők az alábbi sorrendben kötelesek 100-100 kg. tüzfűt kiszolgáltatni. Leméltelen közlöm, hogy mindenki csak a beosztott napon és a beosztott kereskedőtől veheti át a tüzfűt. Aki a kijelölt napon nem váltja ki a fát, igényjogosultságát október hónapra elveszti.

Október hó 15-én:

13001-13100 Bódi Józsefné Mester, u. 44.
14601-14700 Pálós László Árpád vezér-ut.
14801-15000 Bihar Fátalep Ányos Pál-ut. 5.
15001-15200 Heiler József Ghillányi-utca.
15201-15400 Vitéz Tarr Sándor Szeptember 6. u. 32.
15401-15600 Gergely Emil Mátyás király-ut. 139.
15601-15800 Hajdu Mihály Árpád vezér-ut. 86.
15801-16000 Csonka István váradvelencei állomás.
16001-16200 Dr. Grosz Sándor Váradvelence.
16201-16400 Tyuskay István Soron-

pó-ut. 14.

16401-16600 Hatvány Sándor Kolozsvári-ut. 5.

16601-16800 Ludwigh Gyula Vitéz, utca 1.

16801-17000 Csécsz István Ghillányi-ut.

17001-17200 Topa Antal Szeptember 6. utca.

17201-17300 Vitéz Tarr Sándor.

17301-17400 Lévay Erzsébet váradvelencei állomás.

17401-17500 Kun fátalep Árpád vezér-ut.

17501-17600 Bugner Jenőné Varju-ut.

17601-17700 Erdei Pál és Szénkereskedelmi R. T. Árpád vezér-ut.

17701-17750 Vlád Sándor Béni-ut. 24.

17751-17800 György Vilmos Ghillányi-ut.

17801-17850 Csikos Sándor Váradház-ut. 43.

17851-17900 Hangya kirendeltség, Csonka fátalep, váradvelencei állomás.

Október 16-án:

17901-18100 Pálós László

18101-18300 Bihar Fátalep

18301-18500 Heiler József Ghillányi-ut

18501-18700 Vitéz Tarr Sándor

18701-18900 Gergely Emil

Mozik műsora:

APOLLÓ: Szűz és gödölye.

BELVÁROSI: Rembrandt.

CASINO: Fráter Lóránd.

KORONA: A varieté csillagai.

18901-19100 Hajdu Mihály

19101-19300 Dr. Grosz Sándor

19301-19500 Ludwigh Gyula

19501-19700 Tyuskay István

19701-19750 Csonka István

19751-19850 Topa Antal

19851-19900 Lévay Erzsébet

19901-19950 Zathureczky József Cs.

lepatak-ut. 5.

19951-20.000 özv. Surányiné Ghillá-

nyi-ut.

A szétosztás további sorrendjét a helyi lapokban fogom folytatólagoosan közölni.

Nagyvárad, 1943. október 13-án.

Dr. Gyapay s. k.

h. polgármester.

Berlini művészek vendégszereplésével ünnepélyesen megnyitották a német Lektorátus új tanévet

(Nagyvárad.) Kedden este a nagyvárad német lektorátus Schubert-utcai helyiségében, nagyszámu közönség jelenlétében, ünnepélyes megnyitással vezették be az új tanévet.

Dr. Marianne Sievers magyarnyelvű beszédében üdvözölte a megjelenteket, a tanfolyam hallgatóit és elősorban az erre az alkalomra Nagyváradra érkező előadó művészeket: Ch. Champé kisasszonyt és Diener professzort.

Ezután a két hegedűművész Bach és Mozart műveket adott elő a közönség általános tetszése kíséretében.

Megölt a villanyáram egy telegdi gépkezelőt

Mezőtelegdről jelentették a nagyvárad ügyészségnek, hogy a telegdi Velkó Lajos butorgyárában Resnik László 20 éves gépkezelő egy hosszú vasruddal véletlenül megérintette a 4 méter magas villamosvezetéket és az áram megölte. A halálesetért senkit sem terhel felelősség.

Székelyhidról közölték a nagyvárad ügyészséggel, hogy Balogh Antal ottani lakost a falu határában felakasztva találták. Megállapították, hogy öngyilkosságról van szó.

Érmihályfalváról jelentik, hogy Torda János ottani lakos négy és fél éves gyermekével indult a szőlőbe szüretelni. A kisfiu a szekéren egy hordóra ült. Menetközben a hordó felborult, a gyermek lezuhant a szekérről, a gördülő hordó pedig fejére esett. A kisfiu koponyaalapi törést szenvedett és a helyszínen még is halt. A gondatlan apa ellen megindult az eljárás.

Házat, birtokot, szőlőt

e adni, venni

akar, keresse fel

PRAGER Ügynökséget!

Teleki-utca 38. szám.

Portugália támaszpontokat bocsátott Anglia rendelkezésére az Azori szigeteken

Lisszabon rövidesen felhagy semlegességi politikájával és áttér a nemhadviselő álláspontra(?) Erősen kockáztatja a moszkvai értekezlet sikerét az amerikai szenátorok állásfoglalása

Amszterdam. (MTI.) A Német TI jelenti: Mint a brit hírszolgálat közli, Churchill kedden az alsóházban kijelentette, hogy a portugál kormány angol kérésre hajlandónak nyilatkozott arra, hogy az angolok bizonyos könnyítéseket kapjanak az Azori-szigeteken a brit kereskedelmi hajóforgalomnak az Atlanti-óceánon való biztosítása érdekében. A megállapodások, mint Churchill kijelentette, átmeneti jellegűek, úgyhogy a brit tengeri erőket az ellenségeskedések befejezése után az Azori-szigetéről visszavonják. Churchill kijelentette, hogy ez a megállapodás nem befolyásolja semmiféle tekintetben sem Portugália kormányának még mindig fennálló azon kívánságát, hogy semlegességi politikáját az európai szárazföldön továbbra is fenntartsa és ezzel az ibériai-félszigeten egy békevezetést alkoss.

Zürich. (MTI.) Madridból jelenti az *United Press*: Lisszaboni megbízható helyről származó értesülés szerint Salazar a parlamentet rendkívüli ülésre fogja egybehívni és nagyfontosságú beszédet mond. Ez a hírt hivatalosan eddig nem erősítették meg, azonban általában azt várják, hogy Salazar bejelenti a portugál semlegesség feladását a nem hadviselő álláspont javára. A portugál légi és tengerészeti támaszpontokat használatra a szövetségesek rendelkezésére bocsátják. Madridba érkezett további jelentések szerint, amelyeket még szintén nem erősítettek meg, bizonyos számú szövetséges hadihajó már megérkezett az Azori-szigetekre. Mindenesetre tény az, hogy továbbra is nagymennyiségű hadianyag érkezik a portugál kikötőkbe, ahol már nem is próbálják titkolni ezt az előkészületet. A portugál fővárost vasárnap most első ízben elsötétítették. Ez a próbasötétítés szombat este 8 órától reggel 7 óráig tartott.

600 évvel ezelőtt kelt szerződésre támaszkodik az új angol-portugál megegyezés

Lisszabon. (MTI.) Az Interinf jelenti: A szövetségesek kívánságának a portugál-angol szövetség keretében tetek eleget. A portugál felségjogokat a támaszpontok rendelkezésére

Darmol a legelterjedtebb és legrégibb csokoládés hashajtó. 35 éve milliók használják mert teljesen megbízható, ártalmatlan.

bocsátása nem befolyásolja. Az Azori szigetekhez tartozó Terceira-szigetet az angolok rendelkezésére bocsátották és más engedményeket is tettek. Ezek között szerepel a hármass egyezmény hatalmainak a német és más konzulátusoknak megszüntetése és valamennyi szigetről a nemzetek állampolgárainak elszállítása. A portu-

gál semlegességi politikában nem történt változás. Eppen úgy nem változik a Spanyolországgal szemben folytatott politika sem.

Amszterdam. (MTI.) A Német TI jelenti: Mint a brit hírszolgálat jelenti, a portugál kormánnyal az Azori-szigetekre vonatkozó megegyezés tekintetében Churchill az alsóházban kijelentette, hogy ez a megegyezés főként arra a szerződésre támaszkodik, amelyet 1373-ban III. Edward király Ferdinánd király és Eleonora

Németországot nem lepte meg az angol-portugál megegyezés

Lisszabon. (MTI.) A Német TI jelenti: A portugál kormány kedden délután közzétette a nyilatkozattal kapcsolatban még ezeket jegyezze meg:

— *Noha a kormány óhajta és becsületes elhatározása volt a semlegesség megővése, a kormány ezt a semlegességet ügyei intézésében feltételenek tekintette és a portugál-angol szövetség esetleges életbelépésétől függőnek. A portugál kormány az első pillanattól megőrizte a Spanyolországgal kötött megnemítadási egyezményből és a pótlókönyvből adódó kötelezettségeket, melyek külpolitikája elhatározásaiba tartoznak. Megállapítható, hogy ezen a ponton a brit kormány nemcsak figyelembe vette, hanem rokonszenvvel követte a portugál politikát. A most létrejött eredmény a fennálló barátság biztosítása, valamint a jövőbeni szorosabb viszonyt.*

Berlin. (MTI.) A Német Távirati Iroda diplomáciai tudósítója írja: A Churchill által bejelentett angol-portugál megegyezés légi és tengeri támaszpontoknak átengedéséről az Azori-szigeteken, itteni politikai kör-

Angolelleses agitáció indult az Egyesült Államokban

Zürich. (MTI.) A *Tat* londoni tudósítója jelenti, hogy az Egyesült Államokban megvitatkozó angolelleses agitációt a londoni sajtó meglepő tartózkodással kezeli és csaknem valamennyi lap kerüli a nyílt állásfoglalást, legfeljebb némi gúnynyal térnek ki az amerikai hírverésnek arra a törekvésére, amellyel az angol kormányt úgy igyekeznek beállítani, hogy kíméletlenül csak a maga érdekeit követi. A *Yorkshire Post* ezt az Egyesült Államok egyik

portugál királyné irtak alá. Churchill nyilatkozatában különösen az 1373-ban kötött szerződés első pontját hangsúlyozta, amely szerint a szerződő feleknek mint „hű és igaz barátoknak” a jövőben ugyanazon barátai és ugyanazon ellenségeik lesznek, egymást kölcsönösen segítik és támogatják mind a vízen, mind a szárazföldön. Így lesz ez a jelenben és a jövő nemzedék életében.

Churchill kijelentette, hogy a brit-portugál tárgyalások befejezése napján a brit külügyminiszter üzenetet küldött a portugál államfőhöz, amelyben hangsúlyozta, hogy azok az előnyök, melyeket Nagybritannia most a portugál kormánytól kapott jelentős mértékben hozzájárulnak a brit hajózás védelméhez.

Mint Churchill ezután kijelentette, dr. Salazar portugál miniszterelnök a brit külügyminiszter üzenetére válaszolva kijelentette, hogy a portugál részről tett engedmények hozzájárulnak ahhoz, hogy az Atlanti-óceánon a brit hajózás biztosabbá váljék.

rőkben egyáltalában nem keltett meglepetést. Egy ideje ugyanis észlelhető volt angolszász politikai ügynökök tevékenysége Lisszabonban. Az utóbbi időben egyre több hír szökött várható angolszász hadműveletekről a portugál szigetesoport ellen. A Wilhelm-strassen a külföldi sajtó képviselőinek értekezletén illetékes német részről ebben a kérdésben olyan módon foglaltak állást, amiből következtetni lehet arra, hogy teljesen tájékozottak ennek az időközben időszorúvá váló ügynek katonai és politikai hátteréről. Ha a Wilhelm-strassen most eltekintenek a részletesebb állásfoglalástól, az nyilván azért történik, mert kiegészítő tájékoztatásokat várnak elsősorban Lisszabonból. Mindazonáltal politikai körökben az a felfogás, hogy Portugália nyilván erős angolszász nyomás alatt hajlandónak nyilatkozott azokra az engedményekre, melyeket az Egyesült Államokban és Nagybritanniában nyomban mint a Németország elleni harcok különösen értékes tételét ünnepelnek és ennek megfelelően kiaknázni a hírverésben.

Zürich. (MTI.) A *Basler Nachrichten* londoni tudósítója jelenti: Sajtójelentésekben az a benyomás éreledik meg, hogy

az öt amerikai szenátor az amerikai szenátus titkos ülésén angolelleses, szovjetellenes és általában szövetséges ellenes álláspontot fejtett ki.

Az amerikai tudósítók általában azt mondják, hogy az öt szenátor a legnagyobb bizalmatlansággal nyilatkozott a brit kormány céljairól és nézetéről. Az amerikai sajtóban rendkívül élénk vita folyik azokról a vádakról, amelyeket az öt szenátor Anglia ellen intézett.

Ismét fellángoltak az elszigetelődési követelések

Az amerikai sajtó egy része a következő négy követelést támasztotta:

1. *A bérleti és kölcsöntörvény megállapításainak felülvizsgálása.*

2. *Megakadályozása annak, hogy Amerika kötelezettségi megállapodásokat vállaljon a háború utáni időszakra.*

3. *Amerikai támaszpontok létesítése minél nagyobb távolságra az amerikai szárazföldtől és*

4. *A szövetséges kormányok részéről annak kijelentése, hogy Amerika számára katonailag és hadászatiilag hozzáférhető lesznek mindazok a támaszpontok, amelyeket amerikai munka és amerikai pénz segítségével építettek.*

A szenátorok jelentésének hatása kétségkívül érezhető lesz Angliában. Angliai hivatalos körök már is megszemenő változásokat jelentettek be Amerika és szövetségesei viszonyában. Az egész ügy szempontjából a legfontosabb nyilván a küszöbön álló moszkvai értekezlet. Kétségtelen, hogy az öt szenátor eljárása az amerikai küldöttség munkáját nemcsak hogy lényegesen megnehezítette, hanem talán az egész értekezlet sikerét kockáztatja. Tekintettel arra, hogy az öt szenátor jelentésével kapcsolatban Amerikában fellángoltak az elszigetelődési követelések, az angolszászok részére az eddigienél is nehezebb lesz megnyerni az oroszokat annak, hogy az európai biztonsági előterepre való követeléseik helyett elégedjenek meg Amerikának és Angliának a háború utáni kötelezettségeikre való igényeikkel. Az *Evening Standard* egyik tudósításából kitűnik, hogy Roosevelt elnök a szenátus külügyi bizottságához, amely hosszabb idő óta az ismert Fulbright javaslattal foglalkozik, ultimátumszerű követelést juttatott el olyan értelemben, hogy világosan tisztázzák Amerika magatartását, mielőtt Cordell Hull Moszkvába utazna.

Emiográfus kormányok aggodalmait a moszkvai értekezlettel kapcsolatban

Ankara. (MTI.) Az Interinf jelenti: Kairói hírek szerint az ottani menekült kormányok aggodalommal tekintenek a moszkvai értekezlet elé, mert attól tartanak, hogy Anglia és Amerika a legnagyobb engedményekre hajlandók a szovjet javára ha sikerül a szovjetet rávenniük a Japán elleni háborúban való részvételre. Nem hiszik ugyan, hogy az oroszok hivatalosan hadüldöpnének Japán ellen, de arra számítanak, hogy támaszpontok átengedéséről lehet velük tárgyalni. Ezenkívül azonban a szovjet szabad kezet igyekezik magának biztosítani a Balkánon. Lengyel-

országban és a Keleti-tenger partvidékén.

Helsinki. (MTL) A Svenska Pressen Washington hangulatát ismereti a közeli értekezlettel kapcsolatban. Newyorki jelentéseket ismeret, amelyek szerint az Egyesült Államok és a Szovjet között nincsen szó olyan félreértésekről, amelyekről az elmúlt napokban a világsajtóban hírek terjedtek el. A Newyork Times Finnországgal és a balti államokkal foglalkozik és a kérdéssel kapcsolatban megállapítja, hogy az angolszászok

és Oroszország felfogása nem mindig egyezett. Mindössze Anglia volt hajlandó elismerni a szovjet jogát a balti államokra, az Egyesült Államok tartózkodott ettől, mert az Atlanti Charta megsértését látták benne. A szovjet tulajdonának tekinti Beszaríbiát, Északbukovinát, Lengyelország egy részét és a balti államokat. Az orosz sajtó gúnyos hangon ír mindíg az erről szóló vitákról, majd felteszi a kérdést, vajjon az Egyesült Államok meg akarják-e tartani a háboru után Californiát és Texas? A new-

yorki lap a továbbiakban tudni véli, hogy Moszkva és Finnország egyes részeire is igényt tart Leningrád és a Murman vasútvonal biztosítása végett. Megtörténhetik, folytatja a lap, noha bizonyosan nem lehet állítani, hogy Moszkvában az esetleges finn különbékéről is tárgyalni fognak. Az Egyesült Államok és Finnország között nincs háboru és esetleg washington vállalhatja a közvetítő szerepét, ha Helsinki és Moszkva kölcsönösen beleegyeznek ebbe.

tóber 12-ére virradó éjszaka ugyanabban a térségben ellentámadással felmorzsoltnak egy átmeneti jellegű betörést.

Berlinből jelentik: (MTL) Az Interinf a következőket jelenti a keleti arcvonal közepő és északkeleti szakaszának harcáról:

Október 11-én a Gomeltől délre fekvő térségben német gránátosoknak sikerült nagy bolsevista előket visszaszorítaniok. A bolsevisták többszáz foglyot és nagymennyiségű hadianyagot veszítettek. Többek között öt legújabb típusú lövegét is. A németek fegyverei áttörték ezeknek a rohamlóvégeknek mintegy hét centiméteres páncélzatát. Gomeltől északra is sikerrel jártak a szovjet partraszállási erők ellen irányított támadások a Szós nyugati partján. A szovjet partraszállási csapatokból három megsemmisült. A német tüzérség a bolsevisták két hidját elpusztította és ezzel további erőket vágott el összekötővonalaitól. Ezeknek a csapatoknak megsemmisítése folyamatban van. Nyelvej térségében a bolsevisták súlyos veszteségeik következtében a nap nyugodtabban teltek el. A német légiórok 27 tehervonatot, köztük egy nagyobb utánpótlást szállító tehervonatot semmisítették vagy rongáltak meg. Október 11-én 57 szovjet gépet löttünk le és részünkről egy gépünk nem tért vissza támaszpontjára.

Mélyen betörték a szovjet állásokba és jelentős teret nyertek a németek az Azovi tenger és Melitopol között

Megállították és felmorzsolták Kiev és Pripjet-torkolat között előretört szovjet támadó élesapatokat is

Zürich. (Bud. Tud.) Churchill az amerikai légierő parancsnokához intézett táviratában köszönetét fejezte ki a Németország ellen legutóbb végrehajtott amerikai légítámadásokért.

Genf. (MTL) Az Interinf jelenti: A londoni Daily Worker katonai tudósítója hírogatója, hogy Churchill legutóbbi beszédében nem méltatta eléggé a vörös hadsereg teljesítményét. Ismeretes, hogy Angliában és Amerikában egész sor katonai megfigyelő van, aki hitelt ad azoknak a német katonai közléseknek, melyek szerint az egész német visszavonulás teljesen térszerűen megy végbe. El kell ismerni, hogy a szovjet által ejtett német foglyok száma feltűnően csekély és a németek az egész visszavonulás alatt alig indítottak valóban nagyszabású támadást. A német hadseregnek még mindig elegendő terület állanak rendelkezésre, amelyek műveleteit folytathatja. A vörös hadsereg kétségtelenül súlyos veszteségeket szenvedett emberben és anyagban a heves német védekező harcokban és egyetlen esetben sem tudta megfutatni a németeket.

Berlin. (MTL) Berlini katonai körökben megállapítják, hogy a szovjet erőfeszítése ellenére sem tudott újabb eredményeket elérni a keleti arcvonalon. Támadásai mindenütt meghiúsultak, úgyhogy a keleti arcvonalon az utóbbi napokban az arcvonal nem változott meg. Az eljárás továbbra is jó és kedvező a hadműveleteknek.

Német új, nehéz rohampáncélosok sikeres bevetése a keleti hadszíntéren

Berlin. (MTL) Az Interinf jelenti: A német gránátosok új, nehéz rohampáncélosok támogatásával az Azovi-tenger és Melitopol között betörték a bolsevista állásokba és dél és kelet felé jelentős teret nyertek. A szovjet ellenállás a német katonák által elnevezett „amorgó medve” rohampáncélosok jól irányzott tüzében összeomlott és 15 szovjet harckocsit pusztítottak el. Melitopoltól északra több erős tüzérségi gránátvető és Stahmorgonák tüzétől támogatott több szovjet előretörést vertünk vissza és felmorzsoltnak egy helyi jellegű betörést. A bolsevisták nemcsak súlyos és véres veszteséget szenvedtek, hanem 11 páncélos és 3 gyalogsági löveg, 29 különböző méretű gránátvető, több mint 60 nehéz géppuska, 19 páncélosított nehézpuska és sok kézi tüzefegyver került német kézre. Ezek-

nek a súlyos veszteségeknek következtében a bolsevisták a délutáni órákban felhagytak további támadási kísérleteikkel. Igen heves tüzérségi tüzzel támogatott támadásokat intézett a szovjet a zaporozsjei hídfő ellen. Ezek a támadások az egész arcvonalon a támadók szempontjából súlyos veszteségekkel meghiúsultak. Kiev és Pripjet torkolat között a bolsevisták széles arcvonalon nagy

gyalogos erők harcbevételével támadnak. Az iszapos erdővidéken elkeseredet közelharcokra került sor, amely német páncélos kötelékek éjszakai ellentámadásával dőlt el. Német páncélosok páncélgránátosokkal együtt megállították és felmorzsolták a bolsevisták messzire előretört támadó élét. Az azonnal megindított ellentámadással a bolsevistákat kiinduló állásaikba vertük vissza. Az ok-

A Katolikus Diákotthon mozgalom és az édesanyák

Tegnap számunkban egy édesanya gondolatát közöltük, ma egy édesanya levelére kerül a sor a Katolikus Diákotthon mozgalommal kapcsolatban.

Az emberi természet adottságához tartozik, hogy a rég mult időben szükség szerűen, a felvilágosultabb, műveltebb korban pedig már eeltudatosan törekedett hajlékot teremteni.

Hajlékot teremteni az idő viszonyait ellen, a család számára, hajlékot teremteni a betegek, aggok, a tudomány, a művészet számára, hajlékot, templomot, Isten házát építeni, a Mindenható még nagyobb dicsőségére.

A Katolikus Diákotthon Mozgalom célja is hajlékot teremteni a családi otthontól tanulmányait távol folytató katolikus diákság számára, fiuknak, leányoknak egyaránt. Ennek a mozgalomnak életfontosságát a kitűzött cél megvalósításának előrendű szükségességét talán senki sem érzi át annyira mint mi édesanyák.

A gyermeknevelés magasabb munkájába törvényeink szerint a hatodik életév betöltése után kapcsolódik bele az iskola. Mindenki emlékezhet gyermekkorából, vagy tapasztalta saját gyermekénél, mily nagy eseményt jelentett az, amikor a család személyné először indult el az iskola kapuja felé. Egy-két anyai könnyező pillanatot kibuggyan, mintegy jelezvén, hogy fordulóponthoz ért a gyermek élete. Pedig mindössze arról van szó, hogy a kis elemista 2-3 órát van távol a szülői háztól és a tanítás befejezése után ismét gyermekzajtól hangos az otthon. Az iskolai gondok mégis megjelentek a család életében, melyek a gyermek fejlődésével arányosan nőnek. Az elemi iskola negyedik osztályának elvégzése után, ha a gyermek középiskolában, polgáriban vagy gimnáziumban folytatja tanulmá-

nyait, már sok esetben kénytelen elhagyni a szülői házat, mert a községben polgári iskola, vagy kisebb városban gimnázium nincs. Ugyan az az eset a felsőipariékolák, és ipariékolák tanulói-nál is.

Féltő aggodással gondol az édesanya arra az órára, mikor a gyermek jövőjének érdekében becsut mond otthonától, hónapokra, sőt évekre is. Avval ébred, avval nyugszik, hogy gyermekére gondolt és nincs egy nyugodt pillanata sem. Ha pedig a diák egyetemre kerül, hogy magasabbfokú tanulmányait elvégezhesse, ez az aggodás országos viszonylatban már nagyon sok szülőnek válik osztályrészüül.

Ha megkérdezzük önmagunkat, mi az ami bennünket, édesanyákat az elválás pillanatában legjobban aggaszt, minden esetben az leez a felelet: milyen élet-körülmények közé, milyen környezetbe kerül az, akire eddig oly nagy szeretettel vigyáztunk, akinek lelkét a szép és jó iránt fogékonytá tettük és saját életünk példaadásával igyekeztünk olyanná formálni, hogy meglett ember korában hasznos tagja legyen a társadalomnak, egyházunknak, országunknak egyaránt.

Hogy az élet a szülői házból kikerülő érdülő gyermekekre nézve mennyi veszedelemet rejteget, arról bővebben beszéltem feleletemben. Nem is az a célunk, hogy példák felsorolásával egymást ijesztgessük, hanem az, hogy ezek ellen a veszedelemek ellen védekezhessünk. A védekezés tekintetében pedig a leglátásosabb az azonnali intézkedés. Teremteni olyan otthonokat a katolikus diákság részére, mely legyen folytatása a szülői háznak, melynek levegője, légköre mindig emlékeztesse szülőire, hozzátartozóira, ahol a szeretet, a gondoskodás és fegyelmek megőrzi azokat a lelkiértékeket, melyeket nem lerombol-

ni, hanem tovább fejleszteni vitt magával.

„Minden reményünk az az ifjuság, — mondta egyik prédikációjában dr. Tóth Tihamér, — amelynek esillagfényes szemé mögöl egy fegyvelmezt lélek sugárja sugárzik elő. Az az ifjuság, amelynek bátorújos arcát az el nem tékozolt tiszta ifjuság lüktető vére fest pirosra. Az az ifjuság, melynek gerince töretlen, homloka égnek emelt, akarateréje acélos, hogy harára edzett és munkára készséges legyen.”

Ilyen csak a vallásos, tekintélytisztező és felebarátját szerető ifjú lehet, mely tiszta és erős lélekkel áll a helyén és kötelességet minden körülmények között lelkiismeretesen végez el.

A hit az, amely őket erre az útra vezeti és a vallásosságuk az, mely őket ezen az úton megtartja. Az igazi vallásos élet a hazafias értékeknek megbecsülhetetlen forrása. Már pedig jó hazafiakra, de különösen ma és a jövőben nagyon nagy szükségünk van. „Ki mint veti ágát, úgy alussza álmát.” A magyar jövő vetése a mi ifjaink véreben lüktet, két életre, válik eleven valósággá, vagy az ő eltékozolt fiataláguk miatt megzökren. És ezért valljuk azt, hogy egy országnak mindennél értékeesebb kincse a tisztalelkű, erős, lelkesedni tudó és dolgozni képes ifjusága.

És melyik édesanya nem akarja, hogy gyermeke vallásos és jó hazafi legyen? Hogy zseni és féltve őrzött palántája tovább is jó kertész kezében érésődjön és egyenőre nőjön? És ha tanulmányait befejezte, esillagfényes szemmel tiszta tekintettel lohogtassa ezüli felé a diplomáját.

Hogy ilyen derék gyermekeink legyenek, ezt könnyebben elérhetjük akkor, ha megvalósulhat az Országos Katolikus Diákotthon nagybizottságának

terve és gondolata. Az érzéme oly szép, és fontos, hogy mindenkinek hozzá kell járulni, hogy megvalósítható legyen.

Mi, anyák, csak köszönettel tartozunk a Katolikus Országos Elnökségnek, hogy a főiskolások, középiskolások és tanoncok ügyét kezébe vette és nagy reményt, egyben vigasztalást is csöpögtetett szívünkbe, hogy ezentul nem kell aggódnunk, mikor gyermekünk idegenbe megy tanulmányait folytatni.

Védőfalak közt, segítőtársak közt, kellő fegyverem és útbiztosítás mellett észdőlhet és fejlődhet lelkiileg és testiileg a nagy életre.

Legyen minél több ilyen jól felkészült, kitűnő vezetővel ellátott Katolikus Diákotthonunk, és a környezet és az életkörülmény megnyugtató majd minden edesanyát.

Remélem, hogy ma mégvan a megvalósításhoz az akarat és a jó szándék, azt követi hamarosan az ehhez szükséges elegendő pénz is és mihamarabb minden nagyobb városban állni fog a Katolikus Diákotthon!

Ezek a diákotthonok legyenek a szebb, boldogabb és erkölcsösebb magyar életnek védőbástyái. Innen kerüljenek ki vallásos fiatalok és leányaink ezrei és ha vallásos lesz az ifjúságunk, ifjú lesz a magyarságunk és magyar-nak lenni lesz még boldogságunk!

FÁBER LIPÓTNÉ

A szentistváni gondolat és a nemzeti kérdés viszonyáról tartott vitaestet az Erdélyi Fiatalok Köre

Nagyvárad, október 13. Tegnap este nagyszámú közönség részvételével tartotta meg az Erdélyi Fiatalok köre újabb vitaestjét. Soós Lajos főtitkár üdvözölte a nagyszámú hallgatóságot, majd Kécskés Balázs tartott érdekes előadást a szentistváni gondolat és a nemzeti kérdés viszonyáról.

Kécskés Balázs lelkes előadásában szólott azokról az időről, amelyek közrejátszottak a magyarság államalakulásában, majd ismertette a magyarság történelmi szerepét a nemzetiségekkel szemben. A magyarságnak századokon keresztül ereje volt a szentistváni felfogás, amely testvéreknek tekintette az itt talált nemzetiségeket. Ez a felfogás lehetővé tette minden nemzetiség számára, hogy felelőre hozhassa a maga nemzeti értekeit.

Az előadás után több felszólalás hangzott el és nagyon élénk vita keletkezett, amelynek végzetével Soós Lajos főtitkár megköszönte az előadást és az elhangzott felszólalásokat. Bejelentette továbbá, hogy a következő előadásra, amely az elkövetkező kedden este 7 órakor lesz Nagyváradra érkezik Albrecht Dezső képviselő, az erdélyi fiatalok egykori vezére. Ő is felszólal az előadáson. A következő estén előadást tart dr. Virág Jeromos Keresztény világnézeteink alapjai és korunk címmel.

Szolgálatos gyógyszerárak:

IV. CSOPORT:

- Gránátalma gyógyszerár, Rákóczi-u. 27. (Jugalmasrend) 15-25.
- HUNGARIA gyógyszerár, Mussolinilár 8. (Szabó Aczél L.) 15-28.
- MINERVA gyógyszerár, Szent László tér 5. (Gálosi F.)
- ORANGYAL gyógyszerár, Gróf Teleki Pál-u. 44. (Révész J.)

Legkiválóbb agysebészünk eddig másfélezer műtétet végzett 26 százalékos elhalálozási aránnyal

Nagyszerű eredménnyel működnek a magyar agysebészek

Az egyik fővárosi lapban olvassuk Olivecrona budapesti műtétjével kapcsolatosan a következőket:

Meghalt egy kisgyermek, kinek életét ért emberfeletti folytattak szülők és orvosok. Ma, amikor ezek és ezek pusztulnak el világozta, elegendő nem magasztalható példáját látjuk ebben a szülői szeretetnek, orvosi hivatásérzetnek és az embereségek együttérzésének. Sajnos azonban, elkedvetlenítő mellékkörülményeket is tapasztalhatunk Huszár Péter vivódása körül. Valóságos destruktívot is végeztek ezzel a lelkekben, mert gondoljunk csak azokra a szegény betegeknek, akik agydaganathal szenvednek, akik most állnak műtét előtt, vagy arra az száz és száz labilis idegzetű betegre, akik most megröghanják majd való vagy képzett agydaganataikkal a klinikákat.

Elfelejtették egyecek, hogy ma Budapesten százezrekre operálják a legnehezebb agy-csökkentet. Tájékoztatlanságunkban úgy állítottak be egy műtétet, mintha a mi magyar orvosaink nem állnának a tudás olyan fokán, hogy ilyen és hasonló sebészeti problémával ne tudnának megbirkózni. Nem néztek utána a magyar agysebészek eredményeinek, nem vettek tudomást az Orvos-Egyesületben s az Orvosi Heti-lapban elmon-

dott, illetve közölt számtalan esetről, hanem kritikátlanul hozsánnáztak és lelkesedtek. Kulturfólyenyük ezennel eozrbát kifelé, amikor ilyen találásban záamolnak be egy olyan műtétről, melyhez hasonló naponta végeznek intézeteinkben, még pedig szegénybetegeken is teljesen igényesen.

Anélkül, hogy a zseniális svéd operátor kiváló képességét a legkevésbé is érintenénk, huszár mondhatjuk, hogy vannak agysebészek, kiknek halálozási arázaléka az eddig közölt legjobb európai adatokkal igen kedvezően állják ki az összehasonlítást. Félrezerelésében és műszerben is rendelkezünk a legújabbakkal és elegendővel. Félreleges tehát rádiókörözés alapján altatószert szerezni a jövőben, mert arra illetékes intézeteink Avertint vagy Pernoctont készséggel szállítanak az igénylőknek.

Ha ilyen esetekről ír valaki, ne feledkezzen meg a többi betegről sem. Vegye tekintetbe, hogy a közönség igen érzékenyen reagál az újságokban olvasott „tudományos” leírásokra. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy az ilyen epikus „betegségriportok” után hetekig százával keresik fel a betegek orvosait a panaszaikban ugyanazokat a tüneteket mondják el, mint amit a cikkek-ből megismertek.

Hogyan folyik le egy agyműtét a valóságban?

Hőszéki ideig az orvosok azt hitték, hogy az agy, mint minden életfunkció centruma, annyira érzékeny, hogy az állományában történő legkisebb műszaki beavatkozás is azonnali halált okoz. Később azonban kiderült, hogy az agy nagy része eltávolítható anélkül, hogy az életfunkciókban bármiféle kiesés állna be. Ennek a felismerésnek nagy hasznát vette a sebészet, amikor az agyban, illetve a csontos koponyán belül székelő daganatok eltávolítására vállalkozott.

Az agyműtétek hámulatos kiépítése. Cushing és Dandy amerikai, Tönnis német és Olivecrona svéd agysebészekről származik.

Az agydaganatok legnagyobb része az agy állományából indul ki és mondhatni, hogy az agy állományát alkotó hármely sejtféleből keletkezhetik daganat. Egyrésztük szövettanilag jóindulatú,

ami annyit jelent, hogy eltávolításuk esetén nem nőnek újra, illetve áttéteket nem képeznek. Lényegükben mégis rosszindulatúak, mert az egyébként is szűkreszahott koponyaurban állandó növekedésükkel, az agyat nyomva, életfontos központokat izgatnak és ezáltal súlyos tüneteket, sőt halált okozhatnak. Feltételezhető például, hogy Huszár Péterke is azért volt zenci csodagyermek, mert növekedő agydaganata izgatott hatást gyakorolt.

Sajnos, az agydaganatok gyermekkorban is fellépnek. A gyermekkor daganatok az úgynevezett kisagyban székelnek és a csillagalakú gliasejtekből indulnak ki. Ezeknek a daganatféléknek veszélyessége fekvési helyüktől, növekedésük tempójától és fellépésük idejétől függ, jó, illetve rosszindulatú voltakon kívül.

Az agydaganatok diagnosztizálása

Az agydaganatok gyógyításában tehát fontos szerepet kap a korai felismerés. A daganatok diagnosztizálására az ideggyógyászati vizsgálómódszer, mely érzékszervi kiesésekből, bénulásokból, parastasiákból, idegcentrumok változásáiból következtet a daganat jelenlétére. A sokszor hosszadalmas és nem mindig pontos ideggyógyászati lokalizáció kiegészítésére találta ki Dandy az úgynevezett ventriculográfiát. A zseniális és egyezően mondható eljárás lényege az agykamrák levegővel való feltöltése. Így az agykamrák röntgenenyő alatt láthatókká válnak s alakjukból, eltolódásukból következtetni lehet a daganat helyére. Ezt a ventriculográfiát végezték el Huszár Péterkén vasárnap délelőtt.

További diagnosztikai eljárás az arteriographia. Az agyat ellátó artériába

órae állást és nagy gyakorlatot kíván a műtét.

Legkiválóbb magyar agysebészünk eddig másfélezer műtétet végzett 26 százalékos elhalálozási aránnyal. Összeszokott, becsodolgozott asszisztentékkal dolgoznak rendszerint és ezért hozta például magával Olivecrona professzor a műtőnőjét is. Egyik budapesti klinikánkon, ahol naponta végeznek agyműtétet, kilenc állandó assziszténs segédkezik a professzornak. A műtét igen hosszadalmas, 3-4-5 óráig is tarthat, Gyorsaságra törekedni műhiba lenne.

Műtét közben a beteg pulzusát és vérnyomást állandóan mérik. Esetleg a szükségesé váló vérátömlesztésre a vértadó egy másik műtőasztalon előkészítve várakozik. Műtét közben fiziológiai konyhasóoldattal állandóan öntözik az agyat, hogy védjék a felületi kiszáradástól. A kiömlő vért villany-szívószervezet távolítja a műtői területről. Reflektorok, ceruzaalakú világítópálcák és homloktükrök biztosítják a jó látási viszonyokat.

A műteti eljárás első feladata ablakot nyitni a csontos koponyán, hogy az agyállomány megközelíthető legyen. Az ablak helye a daganat elhelyezkedése szerint változik. Huszár Péterkénél például a jobb halántéktájékon hatoltak be. A koponyacsontlekelése vilány trepanológéppel, majd drótfűrészsel történik. Az agyburok megnyitása után, rendkívül lassú, óvatos, körültekintő eljárással igyekeznek a felületeren vagy mélyebben fekvő agydaganatot az ép állomány legmesszebbmenő megkímélésevel kihámozni és eltávolítani.

Ez a fázisa a munkának így elmondva egyszerűnek látezik, a valóságban azonban órák fárasztó munkájával történik. Kiváló magyar agysebészünk helyi érzéstelenítéssel operál, az egész műtét alatt, tehát miközben műszerekkel mélyen az agyállományban dolgozik: beszéget a beteggel.

Egyik legnagyobb probléma műtét közben a vérzésállapítás. A tekervényes apró kis ereket ezüst Cushing-kapcsokkal fogják el, a csontból történő vérzést pedig sárga méhviasszal tömészik.

Egyes agyműtétek olyan súlyos beavatkozást jelentenek, hogy csak két fázisban végezhetők el. Az első műtét alkalmával csak ablakot nyitnak a koponyán, hogy ezáltal az agynyomást csökkentessék. Ezt hívják dekompresziósnak. Ha a beteg állapota az első műtét után annyira javult, hogy ismét operációra gondolhatnak, akkor kerül sor a második szakaszra, amikor is a daganat eltávolítása következik.

A legnagyobb tudással, gyakorlattal és körültekintéssel végzett műtét egymagában még nem biztosítja a gyógyulást, hanem hetekig tartó gondos ápolás és utókezelés követi a beavatkozást.

A nagy vonalakban leírt műtét után megközelítő fogalmát alkothatunk arról, hogy a tudásnak, az orvosi és emberi teljesítőképességnek milyen hatalmas arzenálját kell felvonultatni egy-egy beteg életének megmentése érdekében. Ajánlatos volna tehát azoknak, akik e témához nyúlnak, magukbászallniok és az élet egyetemes problémához méltó alázattal foglalkozni: az orvosok magasabb munkájával.

Nagyvárad 1849 október 6-án

— Hlatky Endre főispán ünnepi beszédéből —

Augusztus 27-én Görgey megkapta az utasítást, hogy Karinthiába kell Váradról utaznia, oda internálták. 29-én el is indult Görgey és vele ment felesége. Súlyos sebe miatt maradt egyik henvéd orvos is. Vele ment azonban az árulás szörnyű vádját is és viselnie kellett a terhét hosszú évtizedeken át.

Sok-sok ilyesféle egykori feljegyzések maradtak reánk. Belőlük képet alkothatunk a régi Várad helyzetéről. A megyében mindenféle lappangtak a magyarok és sokan előbb-utóbb osztrák kézre kerültek. Így fogták el Szacsavay Imrét például Talpason. Őt, Nagyvárad képviselőjét, azután kivégezték. Emlékét a tavaly visszaállított kitűnő szoborral hirdetjük.

Nem volt család, amely ne érzett volna, ahol nem sirattak elesett, eltűnt vagy bebörtönözött rokont.

És hányan menekültek külföldre. A nagynevű Beöthy Ödön Hamburgban számkivetésben halt meg. Egy másik bihari képviselőnk, Koszta Márton kiszökött és 1853-ban Amerikába távozott. Vele történt, hogy őt Szmirna kikötőjében már mint előjegyzett amerikai állampolgárt egy ottlévő osztrák hadihajó parancsnoka elfogatta. De volt ott egy amerikai hadihajó is és mikor egyszeri üzenetre az osztrák hajó Koszta Mártont nem adta át, megtöltötték az ágyukat az amerikai hajón és Koszta így vált szabaddá. A diplomaták aztán vitatkoztak is ezen, de Amerika győzött a vitában is. Az amerikai hajó parancsnoka részére az amerikaiak külön emlékérmét verettek. Nevét is tudjuk: Ingraham Duncan.

Mikor az oroszok is eltávoztak, megkezdődött az osztrákok megtorló intézkedése Váradon is. Ez azonban már kívül esik a mai nap megemlékezésének terén. Csak annyit mondjunk, hogy a nemzet erősebb volt a megtorlások korszaknál.

Az október 6-iki események aradi és pesti hírei gyászba borították Váradot. Lahner György 53 éves tábornokról tudták, hogy egy ideig ő irányította a fegyvergyártást Váradon. Nagy Sándor Józseftől, aki 45 éves volt, tudták, hogy váradit születésű. Kivégeztékük óriási döbbenetet kelteit. Híre jött, hogy a 45 éves Gáspár András tábornokot 10 évre ítélték. Ő volt a váradit huszárok egykori parancsnoka, nagyon szerették. Kívülre még súlyos büntetést szabtak sok-sok más váradira, biharira is.

A megtorlás évekig tartott, de aztán gyöngült. Az ifjú császárnak, Ferenc Józsefnek, szeme egyre jobban megláta a magyarság igazi lelket. 1867-ben aztán létre is jött a kiegyezés, egy egyszerű, nagyesszű, kemény jellemű államférfi segítségével, akit Deák Ferencnek hívtak és akit a haza hőse nevével tisztelt a történelem.

Meglélt a nemzet a királlyal is, az

osztrákkal is, de ez is már kívül esik megemlékezésünkön.

Talán sok és fárasztó volt ez a tanulmányom és biztos, hogy mégis hézagos és hiányos maradt. Visszavettem hallgatóimat 1849-be, a szomorúságtól lesújtott kisvárosba. Igyekeztem a képét és a hangulatát is elképzeltetni, hogy esőkkentsem azt a 93 esztendő távolságot, amit az akkori és a mai Várad között az idő okoz.

Azt érzem, hogy a történelmi vázlatlalt jól szolgáltuk a kegyeletes visszaemlékezést az október 6-i vértanúkra, akiknek áldozata az osztrák elnyoma-

Október 30-án tárgyalja a törvényszék Szépkuthy István és társai árulvonási bűnjegyét

Nagyvárad, okt. 13. Értésülésünk szerint október 30-án délelőttre tűzték ki a nagyváradit törvényszéken Szépkuthy István és társai árulvonási bűnjegyének tárgyalását. Mint azt megirtuk, a bűnjegy három fővádlottja, Szépkuthy István, Szabó Mihály és Lázár Jenő már augusztus közepe óta letartóztatásban van. Rajtuk kívül még körülbelül mintegy 20 vádlottat vonnak felelősségre, akik a három fővádlottól mind gumicikkeket vásároltak.

Mint ismeretes, a fővádlottak gumit-

Étkezni és szórakozni jöjjen

a Mátyás Etterembe

Szilágyi Dezső-utca 5.

Telefon 18-50

Izletes konyha

Kitűnő italok

Tiszteiselői ebéd P 2.10 Ettermünk minden hétfőn zárva

tás idejében is és azután is erőt adott a nemzetünknek és erőt adott akkor is, amikor e városnak hivatalos neve Oradeává torzult.

Erőt ad ez az áldozat ma is mindnyájunknak.

Legyen a nemzeti törekvések e hőseinek emléke mindig is, de különösen ma, kivégeztetésük évfordulóján szent és sugározza be a mi nemzetünk lelki világát is az a fény, amit árasztanak. Áldassék nevük. Áldassék!

(Vége.)

anyagot kaptak az államtól gumibroncsok készítésére és a kiutalt nagymennyiségű, több vagon gumianyagot eladogatták. Honvédelembe ütköző bünesselékmenyről lévén szó, a főtárgyalás nagy érdeklődésre tart számot.

Szépkuthy István védelmét dr. Bánhegyhi Tihamér budapesti és dr. Patzkó Elemér nagyváradit ügyvédek látják el, míg Szabó Mihály védelmét dr. Simonca György, Lázár Jenő védelmét pedig dr. Turnovszky Sándor nagyváradit ügyvédek vállalták.

Milyen szervezettel biztosítják a termelés folytonosságát a kiosztott földeken?

— A Közjóléti Szövetkezetek új munkája —

A Nép- és Családvédelem legutóbbi számában érdekes cikket olvastunk. *Edvi Illés István* foglalkozik ebben az új kishaszonbérleti és telepes birtokokon való gazdálkodással. Három időszerűsége van ennek a cikknek: *nemcsak a földbirtokreform kérdése teszi értékessé az ilyen elmélkedéseket, hanem a telepítések nagy tempójára előrehaladása és az a tény, hogy egy miniszteri rendelet alapján csak a legutóbbi napokban több mint félmillió holdnyi területen indul meg ugyanilyen kishaszonbérleti és telepes gazdálkodás, mint amilyenről Edvi Illés István cikkében szó van.* Erdemes tehát kissé bővebben foglalkoznunk vele.

Bevezetől foglalkozik azokkal az aggályokkal, amelyek — némi joggal — megelőzik az ilyenfajta telepítéseket. A legutóbbi — különösen az

1920-as — földbirtokreformok nem zajlottak le minden zökkenő nélkül. Legerősebb kifogás a többtermelésre vonatkozott és azt hozta fel ellenvetésül, hogy a felosztott földeken csökken a termésmennyiség.

Eppen ezeknek a hibáknak a figyelembevételével alakult ki a mai telepítési rendszer, mely akár telepít, akár bérletbe ad, végső céljának azt ismeri, hogy a telepített család birtokába juttassa a földet. Eppen ezért az első pillanattól, a birtokbajuttatás nagy zökkenőjétől kezdve ügyel arra is, hogy a föld megművelése gazdaságosan történjék és egész szervezettel teremtsen ennek az elynek a végrehajtására.

Hogy néz ki ez a szervezet? Egy kishaszonbérleti vezető útján szól bele a telepítés központi irányítása és vezérkara a letelepítettek jogviszonyaiba és termelési rendjébe. Ez a vezető a telepítettek közül kerül ki, egy közülük maga is kishaszonbérleti és utasításai végrehajtásánál jó példával kell előljárnia.

Az ő közreműködése már a felosztásnál kezdődik. Mert az eddigiekből következik, hogy gondot fordítanak rá: a kishasított földdarab mindegyike önmagában életképes, egy család megélhetését mindenképpen biztosító legyen. A közjóléti szövetkezetek

ezenkívül külön írásbafektetett Kishaszonbérleti Szabályzat, vagy Telepítési szerződés által előre is írásbafektetik a következő elveket. Ennek a szerződésnek van egy olyan kitétele is, hogy ha a telepes érdemtelenné vagy alkalmatlannak bizonyulna, föle a föld visszavéteik.

Igy aztán — folytatja Edvi Illés cikke — biztosítottak látszik, hogy beleszólhatunk a telepes gazdálkodásba. Persze ez a balaszólás nem öketetlenkedés és nem követel semmivel sem többet a telepes gazdától, mint amit minden magyar gazdaembertől joggal elvárhatunk. *Ebben nemcsak tanáccsal és ellenőrzéssel, nemcsak oktatással és szankciókkal, hanem a termelőeszközökkel is segítségére siet a telepes gazdának.*

A cikk ezután hevesen szembeszáll azokkal a követelésekkel, melyek a telepítés alkalmával mindjárt az irányított gazdálkodás megszervezését követelik. *Elég nagy dolog — mondja ezeket a zselléremberekből lett birtokosokat magába a gazdálkodásba bevezetni, nem lehet őket mindjárt az irányított gazdálkodás finom tenivalóival, a műtrágyákkal, olajosmagvakkal megterhelni.* Ez persze nem jelenti azt, hogy már kezdettől fogva ne szorgalmazzuk a silőgazdálkodást, a gépszövetkezeteket és a háziipart, annál is inkább, mert ezeknek a dolgoknak a megvalósításához a tapasztalat szerint idő kell. *Mind-ezekkel együtt sem terhelte meg a szervezet olyan kötelezettségekkel a gazdákat, amit ne teljesíthetne még a leggyengébb képességű is közülük.* Másrészt pedig ezzel a néhány intézkedéssel is biztosítottak látszik, hogy a felosztott birtokon nem csökken a termelés mennyisége és nem romlik minősége sem. Két biztosíték is van rá: a Közjóléti Szövetkezet által odaültetett szakképzett vezető és az a tény, hogy a Szövetkezetek minden lehető megadnak — természetesen megtérítendő kölcsön formájában — a telepeseknek.

Láthatjuk Edvi Illés cikkéből, milyen sok gonddal és bajjal jár a telepítés. Örömmel vehetjük tudomásul, hogy itt megint olyan szociálpolitikáról van szó, amit a Nép- és Családvédelmi Alap szervei: a Közjóléti Szövetkezetek csaknem névtelenül, de annál nagyobb elmeveléssel és felelősséggel végeznek. G.

BOMBAKÁROSULTAKNÁK ENGEDTE ÁT A DUCE SAJÁT HÁZAIT. Bologna. (MTL) A NTE jelenti: A Duce Riodiedeben levő házait rendelkezésére boesátotta a bombakárosult családoknak. A legsúlyosabban károsult és legszegényebb családok közül nyolcvanhat helyeztek el ezekben.

**FERENC JÓZSEF
KESERUVIZ**

HORVÁNSZKY és REDL Magyar Mezőgazdák Szövetkezete főbizományosa
Nagyvárad, Mussolini-tér 16. Telefon: 10.50.

Gazdák figyelmébe!

Gabonát, hüvelyeseket, magvakat, olajos magvakat
mint kirelőlt kereskedők vásárolunk. Magunk és bi-omnyosaink után készséggel állunk gazdatársaink rendelkezésére és legelőnyösebb átvétel és lebonyolítást biztosítunk.
Vitéz Horvánszky Pal

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETESI ÁRAK: 1 óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.

Kéziratokat nem adunk vissza.

PÉNTEKEN ÖSSZEÜL A 42-ES BIZOTTSÁG. A Magyar Távirati Iroda jelenti: A 42 tagú országos bizottság október 15-én ülést tart, amelynek tárgya a m. kir. minisztérium rendelete a honvédelmi célokra kisajátított ingatlanokért cserékártalanítási adás tárgyában.

Még egy teljes értekezletet tartanak ebben az évben a német katolikus püspökök. Berlinből jelentik: (MTI) Az Interinf jelenti: Mint kedden Berlin illetékes katolikus köreiből közlik, a német katolikus püspökök ebben az évben még egy teljes értekezletet szándékoznak tartani. Még nem állapították meg, hogy ennek az értekezletnek a színhelye a hagyományos Fulda lesz-e? Eppen úgy nem lehet tudni, hogy a második értekezletnek mi az oka. Az értekezletet valószínűleg december első napjaiban tartják meg.

ARANYMISE. P. Somhegyi Veremund, a nagyváradi kapucinus rendház főnöke október 17-én tölti be felszentelt papságának ötvenedik esztendejét. Ebből az alkalomból október 17-én délelőtt 10 órakor a jubiláns hálaadó esztendőjét mond a kapucinus-templomban. Ezt követően a rendház ebédlőjében közönlök rendtársai az aranymise és rendházfőnököt.

AGYONÚTOTTE A HARANG A HARANGÓZÓT. Páris. (MTI.) A NTL jelenti: La Roche-sur-Yonból egyedülálló balesetet jelentettek. Egy ottani templomban harangozás közben hirtelen levált egy hateres kiló súlyú harang, áttört a tornyot és agyonütötte a harangkötélet húzó 18 éves fiatalembert.

Német mérnök találmánya a harang helyettesítésére. Berlinből jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: A német mérnökök már most több tervet dolgoztak ki a háború után építendő templomokhoz. Az új templomokba nem szerelnék fel harangokat, hanem egy német mérnök új találmányát, egy úgynevezett elektromos harangjáték szerkezetét alkalmaznak, amely sokkal kevesebb költséggel és sokkal kevesebb építési nehézséggel ugyanolyan szép hangot biztosít, mint a legrégebb eredeti harang.

JAPÁN REPÜLŐK VANNAK BELGIUMBAN. (Zürich. (Bud. Tud.) A független belga távirati hírgyűzők közlése szerint Antwerpenben és Brüsszelben japán repülőket jelenlétét állapították meg.

NEM KÖLTÖZIK LICHTENSTEINBA A PÁPA. Zürich. (MTI.) Az Atlanti adóállomások azt a hírt, amely szerint a pápa előkészületeket tesz Lichtensteinba való átköltözésre, ahol már előkészületeket is tettek fogadására, a Neue Zürcher Zeitung vaduzi jelentése szerint Vaduzban nem minden derűség nélkül vették tudomásul. Szükségtelen is mondani, hogy sem a fejedelmi házból, sem pedig a kormánytól vagy a papságtól semmit sem tudnak ilyenféle tervekről.

KORONA
 Filmszínház

A VARIETE CSILLAGAI

Főszerepben a magyar filmgyártás büszkeségei: Páger Antal, Jávor Pál, Simor Erzszi, Szelezky Zita, Bordy Bella, Mály Gerő, Vaszary Piri, Pethes Sándor

A mór megtette kötelességét — a mór mehet. Zürichből jelentik: (B. T.) A svájci sajtó értesülése szerint, a szövetségesek Sforza grófot, a szabad olasz mozgalmak vezetőjeként tüntetik fel. Olasz lapok is közlik, hogy Sforza gróf az angol kormány jelöltje Badoglio helyére az olasz miniszterelnöki székben.

A „MESTERHANGVERSENY” vasárnap este elmarad.

RENDŐRNEK ÖLTÖZÖTT BETŐRŐK KIFOSZTOTTAK EGY PÁRIZSI TŐZSDÉST. Párizsból jelenti a Svájci Távirati Iroda: Négy rendőrnök öltözött rabló fényes nappal nagyszabású betörést követett el a párizsi tőzsde egyik tagjának lakásán. A Montparnasse sugáron. A rablók házkutatás ürügyével behatoltak a lakásba, az ott lakó négy embert megkötözték és teljesen kifosztották a pénzszekrényt. Bankjegyekben hatmillió frankot, ezenkívül többmillió értékű értékpapírt és ékszer: zsákmanókat.

LETETTÉK AZ ESKÜT AZ UJ HORVÁT KORMÁNY TAGJAI. Zágráb. (MTI.) Az újjáalakított horvát kormány tagjai letették a hivatalos esküt és a polgárválasztással megválasztották az első minisztertanácsot.

BUTORT

színeset

MEZEI-TÖL

Háló, kombinált és előszobák.

Konyha újdonságok

Szabadság-utca 12. (Szacsav-utca 48.)

Anglia nem ismeri el többé Viktor Emánuel, mint Etiópia császárá. Amszterdamból jelentik: (NTI) Az angol alsóházban az a kérdés hangzott el, hogy a brit kormány elismeri-e még az olasz királyt, mint Etiópia császárá? A brit külügyminisztérium államtitkára, mint a brit hírszolgálat jelenti, a keddi ülésen erre a kérdésre nem-el válaszolt.

A Nagyváradi Kereskedelmi Csarnok nyilvántartási üzlettel rendelkező textilkereskedői szakosztálya f. év október hó 14-én este fél 7 órakor a Kereskedelmi Csarnok titkári hivatalában szakosztályi ülést tart. Az ülésen a kereskedőket érintő fontos ellátási kérdések kerülnek tárgyalás alá. Kérjük a pontos megjelenését a korai elsőfőtésre tekintettel.

Ujabb feljelentést tettek a Fritsch-cég ellen

Nem akart zsírt kiszolgáltatni

(Nagyváradi.) Kedden délután 5 óra tájban több vevő felkereste a Rákóczi uton lévő Fritsch Walter hentesáru céget azzal a szándékkal, hogy ott zsírt vásároljanak. Azonban megütközéssel tapasztalták, hogy az üzlet vezetője megtagadta a kiszolgáltatást azzal a kifogással, hogy ők csak szerdán délelőtt mérnek ki zsírt.

A vásárlók közül Weigl Vilmos, Csáky-utca 24. szám alatt lakó nyomdász telefonon kérdést intézett a Közfelügyeleti Hivatal vezetőjéhez, hogy jogos-e a kiszolgáltatás megtagadása? A hivatalban azt válaszolták, hogy a kiszolgáltatás kötelező és az ügyben feljelentésnek van helye.

Weigl nyomban a rendőrségre ment

és hivatkozva több esetre, köztük Pécsi Vidorné Rákóczi-ut 7. szám alatti lakos hasonló esetre, megiette a feljelentést a kötelességét megtagadó cég ellen.

Barakokaj építenek Svájcban a menekültek elhelyezésére. Bernből jelentik: (MTI) A szövetségi igazság- és közrendészeti minisztérium megállapítása szerint Svájcban október 6-án 61.045 menekült és emigráns tartózkodott. A svájci szövetségi tanács keddi ülésén hárommillió franknyi hitelt szavazott meg barakok építésére, hogy elhelyezhessék a menekülteket.

Az utolsó nagy fellobbanás! A becsület és a szerelem regénye!

Az ötven éves férfi

Főszerepben: Heinrich George, Ilse Werner, Paul Wegener
 Sudermann híres novellája. Egy szenális rendező mesterműve.
 Szerdán utoljára!
A szűz és a gödölye
 Bemutató csütörtökön az **APOLLO**-ban

Fráter Lóránd

a világhírű magyar dalköltő örökemlékü dalaival
 Főszereplők: Szilassy László, Goll Bea, Páger Antal
 a **CASINO**-ban

Árdragítási ügyek a törvényszéken

Nagyváradi, október 13. Tóth József-né köröstarjáni lakos 16 pengőért adta a vaj és 2 pengőért a turó kilóját. A nagyváradi törvényszék ezért jogerősen egyhónapi fogháza, mint főbüntetésre és egy évi jogvesztésre, mint mellékbüntetésre ítélte.

Mezey Julianna bereghözsörményi lakos 2.15 kg. füstölt szalonnát kilonként 15 pengőért és egy kilo sertészsírt 18 pengőért adott el. A nagyváradi törvényszék nem jogerős ítélettel egy hónapi fogháza és három évi hivatalos jogvesztésre ítélte.

Kilencgyermekes békésszentandrási asszony, Réti Sándorné került ma dél-eltőt a törvényszék elé árdragított vizezállás vétségével vádoltan. A vád szerint 10 kilo tengerit 13 pengőért és 5 liter olajat 45 pengőért adott el egyik faluhelisének. A bíróság figyelembe vette az enyhítő körülményeket és ezért minimális büntetéssel 150 pengő pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerős.

FELHIVÁS. Felhívjuk a vas- és fémipari szakosztály kebelébe tartozó azon iparosok figyelmét, akik szeptember hóban és október hó 11-éig bezárólag faszénét igényeltek, hogy utalványukat a szakosztálynál mielőbb vegyék át, mert a lejárt utalványokért felelősséget nem vállalunk.

ADOMÁNY. Berényi Odón textilkereskedő szokás szerint e hónapban is 30 pengő adományozott a hadbavonultak részére. Ez úton nyugtázzuk.

Jóváhagyta a belügyminiszter a város pótköltségvetését. Nagyváradi, okt. 12. Ismeretes, hogy a városi törvényhatóság szeptemberi közgyűlése pótköltségvetést szavazott meg 1943. évre. 4 millió 800 ezer pengő összegben. Ezt a pótköltségvetést most jóváhagyta a belügyminisztérium.

MEGKEZDTEK A ROMÁN-BOLGÁR DUNAI HID ÉPÍTÉSÉT. Bukarest. (MTI.) A Bulgáriát Romániával összekötő dunai hid építését megkezdték. A munka lebonyolítását a Krupp-művek vállalta. Az építkezés költségeit Románia és Bulgária közösen viselik.

MEGNYILT Beier László szövet-, béléss- és kötöttáru **Deák Ferenc-u. 2**

SPORT

Nagyszabású terv a NAC utánpótlás nevelésére

A NAC utánpótlás és ifjúsági labdarugó szakosztálya Petrovits Mihály szak. o. elnök és Szuhovszky Bertalan testnev. tanár, főtitkár kezdeményezésére elhatározta, hogy a szakosztályba tartozó játékosok részére az alábbi versenyszámokból álló versenyt rendez. A verseny célja hogy egyrészt megállapítást nyerhessen, melyik játékos, milyen mértékben rendelkezik a labdarugáshoz szükséges alkalmassági képességekkel, másrészt, hogy ezzel a versenyyel is fokozzuk a fiatalok lelkiismeretesebb munkakedvét, hogy ezeket a bennük rejlő képességeket fokozzuk, illetőleg felszínre hozzák.

A szakosztály elhatározta, hogy a jövőben felvételre jelentkező játékosokat a gyorsaságot, a ruganyosságot és az ú. n. „gömbérzék”-et illetőleg meg fogja vizsgálni és csakis azokat fogja tagjai közé felvenni, akik a fenti képességeket illetően a felállítandó szintvonalat elérik.

A versenyt két részletben, két edzési napon rendezik meg, melyen az összes utánpótlási és ifjúsági játékosoknak el kell indulni.

Versenyszámok:

1. 60 m-es síkfutás.
2. Ruganyossági próba (felfüggesztett labda fejelése helyből, felugrással).
3. Pontugrás (távolság számít).
4. Partdobás (távolság).
5. Célba rugás.
6. Labdavezetés.

A versenyt a következőképpen díjazták:

I. Az egyes számokban elért eredményeket 5 P. 2. és 3. díj cukorkából álló tiszteletdíj.

II. Összetett versenyben, azaz az összes számokban elért legjobb eredmények alapján 1-ső díj 20 P. 2. díj 10 P.

A verseny-eredményeket korosztályonként bírálják el.

Sorsdöntő mérkőzés előtt áll a NAC

Kedden délután erónléti edzést tartott a NAC csapata. Rónay Ferenc edző vezetésével. Az edzésről Tóth III. hiányzott, továbbá gyengélkedése miatt felmentést kapott Szegedi és Kovács II.

Körözéssel kezdődött az edzés, majd rajt és fordulati gyakorlatok után könnyű labdajátékok következtek. Később a csatúrok kapura lövöldöztek, igen nagy kedvvel.

Rónay Ferenc az edzésről ezeket mondta:

— Teljesen tisztában vannak vele a fiúk, hogy milyen sorsdöntő csata előtt állnak és ehhez mérten nagy szorgalommal végezték a kiszabott gyakorlatokat. De nekem még ennél is jobban tetszett az az elszánt fogadkozás, mellyel Salgótarján ellen készülődnek a játékosok. Ha be tartják ígéreteiket és teljes bedobással harcolnak, szerintem az egyik pontot el is hozzuk a tarjáni országlánbarlangból.

SZINHÁZ

A színházi iroda közleménye: „Tábornokné” szerdán este háromnegyed 7 órakor

Az idény legnagyobb operett-új-donsága, a „Tábornokné” szerdán este háromnegyed 7 órai kezdettel ismét a színház műsorán van, a bemutató előadás pompás szereposztásában. Tekintettel a nagy érdeklődésre, jegyekekről ajánlatos idejében gondoskodni.

Harmath Hilda koloratur primadonna bemutatkozó fellépte esütörtök este lesz Jean Gilbert „Marinka a táncosnő” című nagyoperettjében. A gyönyörű muzsikája nagyoperett Szabó Ernő rendezé. mely esütörtökön bemutató hértelen, pénteken A-bérletben, szombaton este, vasárnap délután és este hértelenben kerül színre.

A nagyváradi gyermekeknek rendkívüli szórakozási kíván nyújtani a színház igazgatósága, amikor szombaton délután negyed 4 órai kezdettel műsorára tűzte a „Furfangos cukrászinas” (Latvi-Matyi) című gyermekoperettet, mely a fővárosban egész idényen át megkacagtatta a

gyermekeket. A címszerepet Szabó Ernő játssza! Sok-sok ének és tánc! Rengeteg kacagás és jókedv! Minden jó gyermek cukrászúteményt kap Szabó Ernő bácsitól! Olcsó helyárak! Jegyekekről ajánlatos előre gondoskodni. Gyermekeknek korra való tekintet nélkül a jegyváltás kötelező!

HETI MŰSOR:

Szerdán este háromnegyed 7 órakor: *Tábornokné*.

Csütörtök este háromnegyed 7 órakor: *Marinka a táncosnő* (bemutató bérlet 3).

Péntek este háromnegyed 7 órakor: *Marinka a táncosnő* (A-bérlet 3)

Szombat d. u. negyed 4 órakor: *A furfangos cukrászinas* (Latvi-Matyi).

Szombaton este háromnegyed 7 órakor: *Marinka, a táncosnő*.

Vasárnap délután és este: *Marinka, a táncosnő*.

Hétfőn este fél 7 órakor: *Az ember tragédiája*.

A YORKI ÉRSEK VELEMÉNYE A SZOVJET „EGYHÁZI ÉLETÉRŐL”. Bern. (MTI.) A Német Távirati Iroda jelenti: A Nationalzeitung londoni jelentése szerint a yorki érsek beszámolt moszkvai útjáról. Közli, hogy az egyház-kiszajátítása továbbra is megmarad. A templomok ezután is az állam tulajdonai lesznek. Az egyház fenntartásához az állam nem járul hozzá, arról a községek gondoskodnak önkéntes adományokkal. A kolostorokat néhány kivétellel megszüntették. Csak a püspökök kerülnek ki a szerzetesek közül, a pópák nem. Meggyőződött arról, hogy a lelkészek legnagyobb része idősebb ember, de látott közöttük fiatalokat is, akik között a legtevékenyebbek, mint guerillaharcosok működnek. Az iskolákban nincsen vallásoktatás.

Öszinte mozikeitika

Az ötven éves férli

— Bemutató az Apolló-mozgóban —

A jelen legnagyobb német filmművészeinek, az éppen ötvenedik évét betöltő *Heinrich Georg*nak leghíresebb filmje. Éppen egy évvel ezelőtt mutaták be Budapesten, ahol fővárosi szerepléséből sokan ismerik és szeretik az őszintén magyarbarát filmművészt, aki mint a Német-Magyar Társaság agilis tagja hazájának nagy városaiban is méltóan szavalta magyar költőink német nyelvre lefordított remekjeit.

A pazar kiállítású filmben Hanckel báró (*Heinrich George*) az 1870–71. évi háború deresedő fejű, legendás úrnusának késői szerelméről van szó.

Hanckel legjobb barátja: Pütz kamarás halálos ágyán Lothár nevű hadnagy fiát (*Ernst v. Klipstein*) Hanckel gondjaira bizza. Lothár ezredének egyik ünnepén halálosan beleszeret Krakow Rosvitába (*Ilse Werner-be*) és csak később tudja meg, hogy a leány annak a Krakow földbirtokosnak egyetlen leánya, akivel boldogult apja éveken át pereskedett.

A még mindig folyó per összeomlással fenyegeti az amugyis eladósodott Pütz-birtokot. Hanckel báró a legsúlyosabb pillanatokban felkeresi Krakowot és igyekszik tőle telhetően Pütz Lothár ügyét rendezni. Krakow bemutatja neki Rosvitát, akinek kedvessége és szépsége belemarkol az öregedő úrnus szívébe.

Lothár a berlini nagy akadályversenyen Rosvitára bizza összes készpénzét, 3000 márkát, azzal a kéréssel, hogy fogadja meg az ő lovát. Rosvita azonban félti Lothár pénzét és — nem fogad. A versenyen mégis Lothár lova nyer, de a 60.000 márka helyett egy szepregő leány fogadja a verseny győztesét. Lothár elkeseredésében szakít Rosvitával, aki kapzsi apja unszolására az öregedő, de dúsgazdag földbirtokos Hanckel báró menyasszonya lesz. A legénybúcsúztatóra hivatatos Lothár is, mert Hanckelnek sejtelve sines a fiatalok dolgáról. A legénybúcsúztatón Hanckel többet iszik a kelleténél és pohárköszöntőjében érthetetlen mondatokat hadar össze, majd annyira elveszti a talajt a lába alól, hogy helyette Lothár járja el Rosvitával a menyasszonyi táncot. Közben Lothár és Rosvi-

ta végleg egymásra talál. A már kijózanodott Hanckel fültánúja beszélgetésüknek. Indulatosan felelősségre vonja a fiatalokat, de Lothár elsőbbségi jogáról meggyőződve, bemutatja a mulatózó társaságnak az igazi jegyespárt; az egymáshoz illő fiatalokat. Ő maga pedig vérző szívvel hazahajtat a reggeli szürkületben.

Olasz Péter dr.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Kombináltzsoba, konyha, rekaméri eladó. Verő asztalos, Kapucinus-u. 11. 735

HASZNALT téglát megvételre keressünk. Cim a kiadóban. 887

ELVESZETT Flocki névre hallgató him farkaskutya, Megtalálójára jutalom. ban részesül. Káptalan-sor 19.

Beköltözhető házfűrés eladó. Cim a kiadóban. 890

Boroshordók és cefrés kadak eladók. Mikszáth Kálmán-u. 31. 888

Uj Singer varrógép süllyesztős, eladó. Teleki-u. 12. ajtó 5. 887

Vagyonnyit kg-onként 20 fillérről vásárol a Vegyi és Elektromechanikai r. t. Anyos Pál-u. 2-6. 886

Hülönfélé

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindenféle fergek irtását 38 évi gyakorlattal vállalja. Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 813

Paragazzal poloskát, mely, petét mindenfajta felelősséggel irtja. Csutoras Szilárd-utca. 7. Telefon 14-21. 664

Kölesön 5 éves 5 és fél százalékos költségmentesen kapható „Hitelszövetkezeti” Betéti István-u. 6. 889

Allást nyec

Könyvelésben és pénztárkezelésben gyakorlott keresztény tisztviselőnél felvessz Diósi faterlep. 882

16-20 éves ifjakat és munkásnőket felvesz a Dreher-Haggenmacher Sörgyár. Jelentkezni lehet a váradszőlősi telepen 10-12 óra között. 879

Tanulók legalább 6 elemével, lehetőleg 16 éves koruak, kedvező feltételek mellett keresteknek. Szülők irasbeli ajánlatai „Igyekvő” jellegűre a kiadóba kerestnek. 874

Fényképész segédet, segédnőt, aki retuseur is, azonnira keresek. Cim a kiadóban. 885

Allás: keres

Bejárónőnek fél napi elfoglaltsággal ajánkozik komoly, rendez asszony. — Toszáriné, Nagy Lajos Király-utca 11. 876

Négy középiskolát végzett urileány irodai gyakorlatjal allást keres. Címeket a kiadóba kér. 890

Lakás

Központban lévő 5 szobás II. emeleti komfortos, olcsóberű lakosomat elcserélném kisebbre földszinten vagy I. emeleten, lehet külső részen is. Cim a kiadóban. 891

Keresek központban egy szobát (esetleg üresen), fürdőszoba használat. magas árat fizetek. Címét a kiadóba. 889

KIADÓTULAJDONOS:

szent László-nyomda R. T.

A szerkesztésért felel: Dr. Pál Árnád
A kiadásért felel: Dr. Virág Jeromos
Lőszterkesztő: Szent László-nyomda R. T.
124225 1/1

Készült a Szent László-nyomda r. t. körirógépén, Nagyvárad, Szilágyi Házsz. utca 5. szám

Pácta! a a

keresztény ipart